

## Note 8 - Utlån til og fordringer på kunder

Morbank		(mill. kr)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
		<b>Utlån fordelt på fordringstype</b>		
-	-	Leiefinansieringsavtaler (finansiell lease)	2.421	2.166
11.164	11.635	Kasse-/drifts- og brukskreditter	11.635	11.164
2.879	3.313	Byggelån	3.313	2.879
76.086	82.489	Nedbetalingslån	84.956	77.765
<b>90.129</b>	<b>97.437</b>	<b>Brutto utlån og fordringer på kunder</b>	<b>102.325</b>	<b>93.974</b>
-174	-620	Individuelle nedskrivninger	-632	-183
-358	-318	Gruppevise nedskrivninger	-339	-376
<b>89.596</b>	<b>96.499</b>	<b>Utlån og fordringer på kunder</b>	<b>101.354</b>	<b>93.415</b>
		<b>Utlån fordelt på markeder</b>		
46.631	53.371	Lønnstakere	56.260	48.782
43.306	43.793	Næringssektorer	45.777	44.981
192	273	Offentlig	288	211
<b>90.129</b>	<b>97.437</b>	<b>Brutto utlån og fordringer på kunder</b>	<b>102.325</b>	<b>93.974</b>
		<b>Nedskrivninger fordelt på markeder</b>		
-36	-19	Lønnstakere	-21	-38
-138	-600	Næringssektorer	-612	-145
-358	-318	Gruppevise nedskrivninger	-339	-376
<b>89.596</b>	<b>96.499</b>	<b>Utlån og fordringer på kunder</b>	<b>101.354</b>	<b>93.415</b>
		<b>Herav</b>		
48	32	Ansvarlig kapital i øvrige finansinstitusjoner	32	48
740	631	Utlån til ansatte	1.123	1.202
		<b>I tillegg</b>		
31.944	33.142	Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt	33.142	31.944
745	779	- herav utlån til ansatte	1.167	1.089
1.460	2.069	Utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt	2.069	1.460

Rentesubsidiering ved utlån til ansatte inngår i rentenetto. Lånerenten til ansatte er 75 prosent av beste boliglånsrente til øvrige kunder.

### Fordeling på risikogrupper

Banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen på innvilgelsestidspunkt. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av nøkkeltall knyttet til inntjening, tæring og adferd. Misligholdssannsynligheten benyttes som grunnlag for nøkkeltall for risikoklassifisering av kunden. I tillegg benyttes risikoklassen for å klassifisere hver enkelt kunde i en risikogruppe. Se note 12 for inndeling av risikoklasser.

Kundene reklassifiseres månedlig i bankens porteføljestyringssystem.

Engasjement inkluderer brutto utlån, rembursert, garantier, ubenyttede kreditter og lånetilsagn.

Engasjementsoppfølging gjøres ut ifra engasjementets størrelse, risiko og migrering. Risikoprising av næringslivsengasjement gjøres med bakgrunn i forventet tap og nødvendig økonomisk kapital for det enkelte engasjement. Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er beregnet for de neste 12 måneder. Forventet tap ligger innenfor de styrevedtatte rammene for maksimalt forventet tap.

Gruppevise nedskrivninger beregnes med utgangspunkt i kunder som har migrert negativt siden innvilgelsestidspunktet, men hvor det ikke er foretatt individuell nedskrivning.

Banken benytter makrobaserte stresstester for å estimere nedskrivningsbehov knyttet til objektive hendelser som ikke har gitt utslag i porteføljekvalitet på måletidspunktet.

Risikogruppe misligholdt består av kunder med 90 dagers mislighold samt kunder med individuell nedskrivning.

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	Engasjement fordelt på risikogruppe (mill. kr)	31.12.16	31.12.15
60.945	74.780	Laveste risiko	75.166	61.202
21.757	13.594	Lav risiko	15.033	22.821
19.305	19.319	Middels risiko	21.339	20.925
3.708	2.659	Høy risiko	3.335	4.222
1.680	1.922	Høyeste risiko	2.607	2.285
558	1.627	Mislighold og nedskrevet	1.627	604
<b>107.953</b>	<b>113.900</b>	<b>Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe</b>	<b>119.107</b>	<b>112.060</b>

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	Brutto utlån fordelt på risikogruppe (mill. kr)	31.12.16	31.12.15
52.516	66.543	Laveste risiko	66.913	52.760
18.327	10.973	Lav risiko	12.313	19.325
13.997	14.652	Middels risiko	16.539	15.495
3.173	1.931	Høy risiko	2.565	3.657
1.600	1.873	Høyeste risiko	2.530	2.175
516	1.466	Mislighold og nedskrevet	1.466	563
<b>90.129</b>	<b>97.437</b>	<b>Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe</b>	<b>102.325</b>	<b>93.974</b>

Morbank			Konsern	
2015	2016	Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på risikogruppe (mill. kr)	2016	2015
26	26	Laveste risiko	26	26
33	35	Lav risiko	36	33
114	122	Middels risiko	126	118
77	52	Høy risiko	55	79
51	69	Høyeste risiko	84	62
30	22	Mislighold og nedskrevet	29	36
<b>331</b>	<b>326</b>	<b>Sum forventet årlig gj.snittlig netto tap fordelt på risikogrupper</b>	<b>356</b>	<b>355</b>

Banken selger godt sikrede boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt, og godt sikrede næringslån til SpareBank 1 Næringskreditt. Dette er et tiltak for å sikre langsiktig finansiering på konkurransemessige vilkår. Provisjonen (margin) av disse lånene blir inntektsført i resultatregnskapet under provisjonsinntekter. Tabellen nedenfor viser risikoklassifiseringen av disse engasjementene.

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	Engasjement solgt til SpareBank 1 Boligkreditt (mill. kr)	31.12.16	31.12.15
32.210	31.992	Laveste risiko	31.992	32.210
3.460	2.982	Lav risiko	2.982	3.460
812	838	Middels risiko	838	812
161	123	Høy risiko	123	161
160	125	Høyeste risiko	125	160
5	6	Mislighold og nedskrevet	6	5
<b>36.809</b>	<b>36.066</b>	<b>Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe</b>	<b>36.066</b>	<b>36.809</b>

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt (mill. kr)	31.12.16	31.12.15
27.377	29.121	Laveste risiko	29.121	27.377
3.437	2.940	Lav risiko	2.940	3.437
804	831	Middels risiko	831	804
161	121	Høy risiko	121	161
160	124	Høyeste risiko	124	160
5	5	Mislighold og nedskrevet	5	5
<b>31.944</b>	<b>33.142</b>	<b>Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe</b>	<b>33.142</b>	<b>31.944</b>

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	Engasjement solgt til SpareBank 1 Næringskreditt (mill. kr)	31.12.16	31.12.15
818	1.795	Laveste risiko	1.795	818
543	273	Lav risiko	273	543
99	-	Middels risiko	0	99
<b>1.460</b>	<b>2.069</b>	<b>Sum totalt engasjement fordelt på risikogruppe</b>	<b>2.069</b>	<b>1.460</b>

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt (mill. kr)	31.12.16	31.12.15
818	1.795	Laveste risiko	1.795	818
543	273	Lav risiko	273	543
99	-	Middels risiko	-	99
<b>1.460</b>	<b>2.069</b>	<b>Sum brutto utlån fordelt på risikogruppe</b>	<b>2.069</b>	<b>1.460</b>

Fordeling på sektor og næring

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	Engasjement fordelt på sektor og næring (mill. kr)	31.12.16	31.12.15
49.196	55.773	Lønnstakere o.l	58.789	51.461
1.535	1.171	Offentlig forvaltning	1.186	1.555
9.645	11.319	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	11.537	9.813
2.413	2.238	Havbruk	2.641	2.752
4.512	4.279	Industri og bergverk	4.576	4.816
5.035	5.482	Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	6.058	5.517
3.782	3.676	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	3.907	3.976
7.934	6.536	Sjøfart og offshore	6.536	7.958
14.718	13.301	Eiendomsdrift	12.804	14.690
3.190	3.297	Forretningsmessig tjenesteyting	3.558	2.985
3.805	4.174	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.831	4.332
2.186	2.653	Øvrige sektorer	2.683	2.205
<b>107.953</b>	<b>113.900</b>	<b>Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring</b>	<b>119.107</b>	<b>112.060</b>

Morbank			Konsern	
31.12.15	31.12.16	Brutto utlån fordelt på sektor og næring (mill. kr)	31.12.16	31.12.15
46.631	53.371	Lønnstakere o.l	56.260	48.782
192	273	Offentlig forvaltning	288	211
8.515	10.290	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	10.499	8.674
1.485	1.599	Havbruk	1.985	1.807
2.387	2.701	Industri og bergverk	2.985	2.675
3.141	2.980	Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	3.532	3.598
2.482	2.288	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.510	2.666
6.043	4.983	Sjøfart og offshore	4.983	6.066
12.917	11.619	Eiendomsdrift	11.675	12.885
2.019	2.442	Forretningsmessig tjenesteyting	2.072	1.777
2.859	3.220	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	3.836	3.355
1.458	1.670	Øvrige sektorer	1.700	1.477
<b>90.129</b>	<b>97.437</b>	<b>Sum brutto utlån fordelt på sektor og næring</b>	<b>102.325</b>	<b>93.974</b>

Morbank		Individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring (mill. kr)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
36	19	Lønnstakere o.l	21	38
8	9	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	10	9
-	-	Havbruk	-	0
3	17	Industri og bergverk	18	3
12	11	Bygg og anlegg	12	13
44	21	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	23	46
55	519	Sjøfart og offshore	519	55
12	-	Eiendomsdrift	0	12
0	23	Forretningsmessig tjenesteyting	23	1
4	1	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	5	5
-	-	Øvrige sektorer	2	2
<b>174</b>	<b>620</b>	<b>Sum individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring</b>	<b>632</b>	<b>183</b>

Morbank		Forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring (mill. kr)	Konsern	
2015	2016		2016	2015
65	67	Lønnstakere o.l	81	73
0	0	Offentlig forvaltning	0	1
19	19	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	21	21
2	3	Havbruk	6	4
25	22	Industri og bergverk	24	27
29	29	Bygg og anlegg	33	32
27	21	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	22	29
25	26	Sjøfart og offshore	26	25
78	67	Eiendomsdrift	67	79
36	27	Forretningsmessig tjenesteyting	28	37
11	12	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	14	13
13	33	Øvrige sektorer	33	14
<b>331</b>	<b>326</b>	<b>Sum forventet årlig gjennomsnittlig tap fordelt på sektor og næring</b>	<b>356</b>	<b>355</b>

Fordeling på geografiske områder

Morbank		Brutto utlån (mill. kr)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
33.724	37.056	Sør-Trøndelag	38.086	34.672
22.283	24.947	Nord-Trøndelag	26.126	23.464
19.952	20.832	Møre og Romsdal	21.930	20.925
499	665	Sogn og Fjordane	889	540
1.037	956	Nordland	1.031	1.106
4.608	4.700	Oslo	4.788	4.681
6.265	5.804	Landet for øvrig	6.998	6.827
1.760	2.476	Utlandet	2.476	1.760
<b>90.129</b>	<b>97.437</b>	<b>Sum brutto utlån</b>	<b>102.325</b>	<b>93.974</b>

Morbank		Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt (mill. kr)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
15.608	16.126	Sør-Trøndelag	16.126	15.608
7.529	7.649	Nord-Trøndelag	7.649	7.529
4.722	4.917	Møre og Romsdal	4.917	4.722
249	297	Sogn og Fjordane	297	249
92	111	Nordland	111	92
1.166	1.113	Oslo	1.113	1.166
1.763	1.756	Landet for øvrig	1.756	1.763
816	1.172	Utlandet	1.172	816
<b>31.944</b>	<b>33.142</b>	<b>Sum brutto utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt</b>	<b>33.142</b>	<b>31.944</b>

Morbank		Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt (mill. kr)	Konsern	
31.12.15	31.12.16		31.12.16	31.12.15
358	769	Sør-Trøndelag	769	358
309	402	Nord-Trøndelag	402	309
543	541	Møre og Romsdal	541	543
250	250	Oslo	250	250
-	56	Landet for øvrig	56	-
<b>1.460</b>	<b>2.069</b>	<b>Sum brutto utlån solgt til SpareBank1 Næringskreditt</b>	<b>2.069</b>	<b>1.460</b>

Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler (mill. kr)	Konsern	
	2016	2015
Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler		
- Inntil 1 år	195	204
- Mellom 1 og 5 år	1.602	1.450
- Over 5 år	624	511
<b>Sum brutto fordringer</b>	<b>2.421</b>	<b>2.166</b>
Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	73	69
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	2.348	2.097
Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte:		
- Inntil 1 år	179	176
- Mellom 1 og 5 år	1.559	1.414
- Over 5 år	610	508
<b>Sum netto investeringer</b>	<b>2.348</b>	<b>2.097</b>